

Pécsi Ítéltábla

Pf.VI.20.155/2019/10. szám

A felperes:

felperes (cím2)

A felperes képviselője:

Jogi_képviselő1 Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Jogi_képviselő1 ügyvéd, cím4.)

Az alperes:

alperes. (cím1.)

Az alperes képviselője:

Jogi_képviselő3 ügyvéd (cím3.)

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél:

felperes (22. sorszám alatt)

A per tárgya:

szerződés érvénytelenségének megállapítása és személyiségi jogi igények érvényesítése

Az elsőfokú bíróság:

Kaposvári Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

20.P.21.450/2018/21. számú ítélet

Í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek tizenöt napon belül 350.000 (háromszázötvenezer) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget, valamint az államnak – az illetékes állami adóhatóság felhívására, az ott írt módon és számlára – 960.000 (kilencszázhatvanezer) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] A felperes képviselője útján 2007. június 27. napján kötött lakásvásárlás céljára svájci frank alapú kölcsönszerződést, amely szerint 15.920.000 forint finanszírozási igény kielégítésére az alperes 122.789 svájci frank összegű kölcsönt nyújtott. A szerződés VII. pontja (CHF klauzula) tartalmazta, hogy ha a CHF és a HUF árfolyamának nagymértékű változása miatt (legalább 5%-os változás) a biztosítékul nyújtott ingatlan értéke már nem nyújt a bank számára megfelelő fedezetet, az adós köteles kielégítő pótfedezetet biztosítani. Ugyanitt rögzítették az adós nyilatkozatát arról, hogy a banki felvilágosítást, mely szerint jelentős árfolyamkockázata keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a

kölcsön fedezete pedig nem CHF forrás, megértette, és ezen információ tudatában is igénybe kívánja venni a szerződésben meghatározott kölcsön összeget, illetve igényli a CHF nyilvántartást.

- [2] A szerződés megkötése napján a felperes (képviselője útján) kockázatfeltáró nyilatkozatot is aláírt, melyben az alperes tájékoztatta arról, hogy a kölcsönszerződés megkötésével a kölcsön választott külföldi devizában történő visszafizetésére vállal kötelezettséget. A forint és a választott idegen deviza átváltási aránya – árfolyam – a napi piaci mozgások hatására változhat, egy esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozás/emelkedés részére előre nem látható, és előre ki nem számítható többletköltséget okozhat. E finanszírozás előnye, hogy amint a finanszírozás devizanemének a forinttal szemben esik az árfolyama, úgy csökken a finanszírozás forint ellenértéke, a tőkeösszeg és kamatai visszafizetését szolgáló törlesztő részleteket fedező deviza megvásárlásához kevesebb forint szükséges, és ez azt a helyzetet is eredményezheti, hogy kevesebbet kell visszafizetnie, mint amennyi a szerződés megkötésekor kiszámított forint ellenérték alapján elvárt volt. Fordított esetben, ha a finanszírozás devizanemének a forinttal szemben nő az árfolyama, a tőkeösszeg és kamatainak (törlesztő részleteinek) megfizetéséhez magasabb forint összeg szükséges, tehát ebben az esetben a visszafizetéshez több forintot kell a megfelelő devizanemre átváltva felhasználnia. A hitel kamatait a kiválasztott deviza iránti nemzetközi kereslet-kínálat alapján alakuló elszámoló árak (LIBOR, EURIBOR) határozzák meg. A kamatláb a megállapodott kamatperiódusoknak megfelelően változik és a kiválasztott devizanem mindenkor piaci viszonyaihoz igazodik. A kamatszint a finanszírozás devizanemében többnyire különbözik a forint kamatszintjétől és teljesen más tendenciát követhet. Rögzítette a hitelező, hogy a fentiekből eredő többletterhet nem vállalja át, ezért felelősséget nem vállal.
- [3] A felperes 2011 évig 9.740.000 forintot törlesztett. Ezt követően a törlesztőrészleteket fizetni nem tudta, ezért az alperes végrehajtási eljárást kezdeményezett.
- [4] A felperes pontosított keresetét a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségére alapította, melynek okaként a szerződés jó erkölcsbe ütközésére, uzsorára, megtévesztésre hivatkozott, utóbbi miatt a szerződést megtámadta. Állította, hogy az árfolyamkockázatról megfelelő tájékoztatást nem kapott, az árfolyamváltozás lehetőségét a szerződéskötés során elbagatellizálták, így nem számított arra, hogy a törlesztőrészletek ilyen mértékben megváltoznak. Elszámolásként a tisztességtelennek megjelölt követelésrész figyelmen kívül hagyásával a fennmaradó fizetési kötelezettségét 9.407.483 forintban kérte megállapítani.
- [5] Személyiségi jogvédelem iránti igényt is előterjesztett, mert álláspontja szerint a tisztességtelen alperesi magatartás miatt került olyan helyzetbe, hogy deviza alapú kölcsönt vett fel, amelynek visszafizetésére képtelen volt. A rendszeres anyagi gondok miatt házassága, kapcsolatai tönkrementek, magánélete ellehetetlenült. A jogszabály előírása alapján elvégzett elszámolással az alperes elismerte, hogy anyagi haszonszerzés céljából tisztességtelenül járt el vele szemben. Kérte annak megállapítását, hogy az alperes a személyiségi jogait megsértette, kérte továbbá az alperest 12.000.000 forint sérelemdíj [nem vagyoni kártérítés] megfizetésére kötelezni. 9.407.483 forint fennálló kölcsöntartozásának beszámítása mellett az alperes marasztalását 2.592.517 forintban kérte.
- [6] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult azzal, hogy a megtámadással szemben elévülési kifogást terjesztett elő.
- [7] A felperes keresetét az 1952. évi III. törvény 146/A.§ (1) bekezdésében írt határidő figyelmen kívül hagyásával meg kívánta változtatni, és kérte kötelezni az alperest a Számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: számviteli törvény) 60.§ (1) bekezdése jogcím alapján a tőkeegyenleg nyilvántartás becsatolására (20.P.21.450/2018/17. szám). Az elsőfokú bíróság a keresetváltoztatást 20.P.21.450/2018/19. számú végzésével elutasította.

- [8] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, és a felperest az alperes részére 700.000 forint perköltség, az állam javára 720.000 forint feljegyzett illeték megfizetésére kötelezte. Ítéletének indokolásában rögzítette, hogy a hitelező a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban DH1 törvény), valamint a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződésére vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) alapján számolt el a felperessel, miután az egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tevő kikötés tisztességtelenségét törvényi vélelem megállapította.
- [9] Kiemelte az elsőfokú bíróság, hogy a felperes az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást megismerte, aláírta. A devizakockázatról történt tájékoztatást – és így a szerződés érvényességét is – az egyedi szerződésben foglaltak mellett a devizakockázatra vonatkozó írásbeli tájékoztatásra figyelemmel kell megítélni. A perbeli kölcsönszerződés és tájékoztatás idézett részeiben az alperes felhívta a felperes figyelmét az árfolyamváltozás lehetőségére és az azzal járó kockázatra. A tájékoztatás tartalmazta, hogy a forint leértékelődése, a törlesztőrészek és a hátralevő tartozás összegét is növelheti, ezáltal kiterjedt arra is, hogy az árfolyam felperes számára kedvezőtlen változása milyen módon befolyásolja a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeit. Ennek alapján a felperes fel tudta mérni, hogy az árfolyamváltozás kockázatának melyek lehetnek a szerződésben vállalt pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményei. Felhívták a figyelmét, hogy ő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat, mely jelentős is lehet. A tájékoztatás alapján a felperes nem gondolhatta alappal, hogy az árfolyamkockázat nem valós, és azt sem feltételezhette, hogy az árfolyamváltozás kockázata őt csak korlátozott mértékben terheli. A fogyasztótól is elvárható, hogy a nagy összegű és hosszabb távra szóló kötelezettség jellegéhez, nagyságrendjéhez, a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt.
- [10] A kockázatokról a szükséges tájékoztatást a felperes egyértelműen megkapta, ezt aláírásával többször is elismerte. A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban 1952. évi III. törvény) 164.§ (1) bekezdése alapján az ezzel ellentétes tényállítás bizonyíthatatlansága a terhére esik. Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság a perbeli deviza alapú kölcsönszerződés árfolyamváltozás kockázatára vonatkozó szerződéses kikötésének vizsgálata alapján megállapította, hogy azok a követelményeknek megfelelnek, a szerződéses kikötések tisztességtelennek nem minősíthetők.
- [11] A megtévesztésre alapított érvénytelenség körében is alaptalannak találta a keresetet az elsőfokú bíróság. Megállapította, hogy a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban 1959. évi IV. törvény) 236.§-ában rögzített egy éves megtámadási határidő eltelt. A felperes évekig eleget tett fizetési kötelezettségének, a megtévesztésre korábban nem hivatkozott. Miután a megtámadási ok előterjesztésével a felperes elkészt, ez a kereseti kérelme érdemben nem volt vizsgálható. Ettől függetlenül is megjegyezte az elsőfokú bíróság, hogy a szerződés számos pontban tartalmazza az árfolyamkockázatra történő figyelmeztetést, így a felperesnek tudnia kellett, hogy a szerződés útján felvett kölcsön árfolyama változhat.
- [12] A szerződés jóerkölcsbe ütközését vizsgálva az elsőfokú bíróság felhívta a 6/2013. számú Polgári jogegységi határozat 2. pontját, mely egyértelműen rögzíti, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés mint szerződéstípus nem ütközik nyilvánvalóan a jóerkölcsbe. A bírói gyakorlat szerint a jóerkölcsbe az a szerződés ütközik, amelyet ugyan a jog nem tilt, de az azzal elérni kívánt cél, a vállalt kötelezettség jellege, vagy azért ellenszolgáltatás felajánlása,

illetve a szerződés tárgya az általánosan elfogadott erkölcsi normákat, szokásokat nyilvánvalóan sérti, ezért azt a társadalmi megítélés egyértelműen tisztességtelennek minősíti. A deviza alapú kölcsönszerződések megkötésekor ezeket a szerződéseket a társadalom nem ítélte el (BH. 2012/7/G4), a szerződéskötést követően bekövetkezett, a fogyasztóra hátrányos változások pedig nem eredményezhetik a szerződés jóerkölcsbe ütközés miatti érvénytelenségét.

- [13] Ugyancsak a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 2. pontja alapján állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a kedvezőbb kamatmérték ellenében az árfolyamkockázat adósra telepítése nem jelent uzsorás szerződést. Az uzsora megállapításának objektív feltétele, hogy a szerződő fél gazdasági helyzete válságos legyen, a szubjektív feltétel pedig, hogy az ellenérdekű fél azt célzatosan kihasználva olyan előnyökhöz jusson, ami őt egyébként nem illeti meg. Az uzsora 1959. évi IV. törvény 202.§-ában rögzített fenti konjunktív feltételei közül egyik sem áll fenn. Egyrészt a deviza alapú kölcsönszerződések tipikusan blanketta szerződések, amelyek kidolgozásakor a hitelező fogalmilag nem lehetett figyelemmel az adósok egyedi szempontjaira, önmagában a kölcsönvevő forrásigényének a kielégítése pedig nem jelenti a helyzetének a kihasználását. Másrészt a pénzügyi intézmény az adós devizában történt eladósodása folytán nem jut őt meg nem illető előnyhöz, hiszen a törlesztéskor csak a kölcsönadott devizaösszegnek megfelelő forint összeghez jut hozzá.
- [14] A felperes személyiségi jogvédelmi igénye kapcsán kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy a személyiségi jogi perek csak a jogrendszerben betöltött helyüknek, szerepüknek megfelelően alakíthatják az életviszonyokat. Következtes és egyértelmű a bírói gyakorlat abban, hogy a személyiségi jogi per nem szolgálhat bármely más jogterületre tartozó vita eldöntésére, de még véleményezésére sem. Önmagában az a tevékenység, hogy a pénzintézet a jogszabályok szerinti pénzintézeti tevékenységet folytatta, és a nála hiteligénylést benyújtó felperes részére hitelt folyósított, erre szerződést kötött, nem valósított meg olyan magatartást, amellyel a felperes védendő személyiségi jogát megsértette volna. A szerződést a felperes kölcsönvevőként képviselő útján megkötötte, majd azt meg is szegte, mivel szerződésszerű teljesítést egy idő után megszüntette. Az 1959. évi IV. törvény 75.§ (3) bekezdése szerint nem sért személyiségi jogot az a magatartás, amelyhez az érintett hozzájárult. A felperes egyező akaratnyilvánítással kötötte meg a szerződést az alperessel, így ahhoz az alperesi magatartáshoz, hogy részére kölcsönt folyósítson, hozzájárult. Emiatt utólag nem tekintheti ezt a magatartást olyannak, amellyel a személyiségi jogait az alperes megsértette volna.
- [15] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nem adott alapot a felperes emberi méltóságának, becsületének megsértése megállapítására az a hivatkozása sem, hogy az alperes olyan szerződést íratott alá, amit ő nem akart megkötni, és ennek következtében egzisztenciája tönkrement, eladósodott, megítélése hátrányosan megváltozott, ellene végrehajtási eljárás indult. Nem kétséges, hogy a vagyoni hátrány, így a kölcsönszerződésből fakadó fizetési kötelezettségek növekedése és a lakhatási körülményekben bekövetkező kényszerű változások befolyásolják a felperes életminőségét, ezek a hátrányok azonban nem azonosíthatók személyiségi jogi jogsértéssel. E hátrányok összefüggésben állhattak az alperessel kötött szerződéssel, de ebből nem következik, hogy a szerződéskötéssel az alperes a felperes sérelmére személyiségi jogot sértő magatartást tanúsított volna. Többlettényállási elem hiányában a vagyoni hátrányt eredményező magatartás nem tekinthető személy elleni támadásnak.
- [16] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes fellebbezett. Fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és keresetének teljesítését, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását kérte. Fellebbezésének indokolása szerint az alperes a kölcsönszerződés megkötésekor és azt

követően is mindvégig jogellenesen járt el, és részére kárt okozott, amit az általa tisztességtelenül felszámított összeg megállapításával elismert.

- [17] Változatlanul állította fellebbezésében a felperes, hogy az árfolyamkockázatról megfelelő tájékoztatást nem kapott, annak jelentőségét eltompították egyebek mellett azzal, hogy a szerződés VII. pontja jelentős, nagymértékű változás alatt 5%-os változást határozott meg; a szövetség elnökének 2006. januári nyilatkozata bagatellizálta az árfolyamkockázat jelentőségét. Nem tájékoztatták arról, hogy a kockázat akár háromszoros növekedést is jelenthet, holott a BÉT ezt már 2004 októberében jelezte. Nem kérte a devizakölcsönt, azt az alperes kínálta számára, az előnye egyoldalú hangsúlyozásával. A kockázati tájékoztatás csak a szerződéskötéskor került elé, nem volt ideje értelmezni, értékelni, és a közjegyző sem hívta fel figyelmét a törvénytelenésre. A maga részéről az ügyletkötés előtt olyan módon próbált tájékozódni, hogy az ügyintézőtől kapott információkat elfogadta, az ügyintéző arról tett említést, hogy ha 15% árfolyamváltozás lesz, ami a legtöbb, amire gondolhat, akkor sem lesz olyan mértékű a törlesztőrészlet emelkedése, hogy elérje a forintkölcsön törlesztőrészletét. Hangsúlyozta, hogy őt az elsőfokú ítéletben írtakkal ellentétben mulasztás nem terheli, eljárása körülmények között volt. Álláspontja szerint a fogyasztótól nem várható el, hogy a bankon kívül máshol is tájékozódjon. A BÉT jelentést nem olvastatták el a hitelfelvevőkkel, holott a formális tájékoztatási iratok helyett ezt kellett volna aláírni.
- [18] Fenntartotta, hogy a megkötött kölcsönszerződés jóerkölcsbe ütközik és uzsorás. Előadta, hogy nem a szerződéstípust tartja tisztességtelennek, hanem a kölcsönszerződés az elszámolás miatt uzsorás, azért, mert kihasználta a tudatlanságát, elhallgatták, hogy az árfolyamkockázat miatt a vagyont elveszítheti. Vitatta azt a megállapítást, miszerint a deviza alapú kölcsönszerződéseket megkötésükkor a társadalom nem ítélte el. Álláspontja szerint ez csak akkor lenne helytálló, ha a bankok nem tudták volna, hogy később mi vár az adósokra, azonban ezt tudták, csak elhallgatták.
- [19] A szerződéskötés során megtévesztették, ami miatt a szerződést megtámadta. A bank a helyzeti előnyét kihasználva vette rá a deviza kölcsönszerződés megkötésére, tudott a kisemmizéséről, a konstrukciót ennek érdekében alakította ki. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem teljesítette a Pécsi Ítéltábla Pf.VI.20.169/2016/18. számú végzésében előírtakat, miszerint tisztázni kell a perben, hogy a felhozott megtámadási okra érvénytelenségi hivatkozást is alapít-e, vagy a megtévesztésre mint személyiségi jogot sértő magatartásra kíván csak hivatkozni.
- [20] Álláspontja szerint jogszabály írja elő, hogy a hitelt a folyósítás napján le kell zárni, forint értéken nyilvántartásba kell venni, és ezt a tőkeegyenleg nyilvántartást kell az ügylet végéig vezetni. Kifogásolta, hogy az alperes a tőkeegyenleg nyilvántartást többszöri kérése ellenére nem csatolta be, nem a számviteli törvény szerint kezeli az elszámolást, nem vezet a számviteli törvény által előírt tőkeegyenleg nyilvántartást, ami önmagában jogellenes cselekedet, és ok-okozati összefüggésben van az általa állított joghátrányokkal. Ezt azonban az elsőfokú bíróság nem engedte bizonyítani, így a tisztességes eljáráshoz való joga is sérült.
- [21] Továbbra is kérte annak megállapítását, hogy az alperes személyiségi jogait megsértette, a tisztességtelen alperesi magatartás miatt került olyan helyzetbe, hogy deviza alapú kölcsönt vett fel, melynek visszafizetésére képtelenné vált, anyagi gondok miatt házassága, kapcsolatai tönkrementek, magánélete ellehetetlenült, amire jelenlegi igényét alapítja. Személyiségi jogának megsértéséhez nem járult hozzá, az erre vonatkozó rendelkezést az elsőfokú bíróság tévesen alkalmazta. Az elsőfokú bíróság nem vizsgálta a személyiségi jog megsértését, mellőzte az általa megjelölt tanúk kihallgatását.
- [22] Hivatkozott továbbá a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: 1996. évi CXII. törvény) 213.§ (1) bekezdés a), b), d) és e)

pontjában foglaltakra, állítása szerint az a) és a b) pontban foglaltakat nem tartalmazta az alperessel kötött szerződése.

- [23] A felperes Pf. 6. sorszámú beadványában írtak szerint az alperes nem számolt el a hitellel és a kölcsönrel a számviteli törvény 12.§, 14.§, 15.§, 16.§, 20.§, 59/A.§, (4., (7), (8), (9). és (10) bekezdése szerint. A Pf. 9. sorszámú előkészítő iratában írtak szerint a szerződést a számviteli törvény 16.§ (3) bekezdése szerint a valós pénzügyi tartalma alapján kell megítélni, a tartalom elsődlegességének elve alapján, az ügyfél elvárhatja és számon kérheti a számviteli törvény szerinti szabályos teljesítést. Az ügyfélből csak akkor válik adós, ha a kölcsön megvalósul; amennyiben a kölcsön létrejöttét szabályos számviteli bizonylat igazolja, úgy a kölcsönre vonatkozó nyilvántartási és értékelési szabályokat kell alkalmazni.
- [24] Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.
- [25] A fellebbezés nem alapos.
- [26] A hatályon kívül helyezés iránti fellebbezési kérelemre figyelemmel a másodfokú bíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az elsőfokú eljárás során történt-e az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére vezető szabálysértés. Ennek során megállapította, hogy a Pécsi Ítéltábla Pf.VI.20.169/2016/18. számú végzését követően megismételt elsőfokú eljárásban a hatályon kívül helyezésre indokot adó eljárási szabálysértés nem volt, az elsőfokú bíróság eljárása a felperes tisztességes eljáráshoz való jogát nem sértette meg, a hatályon kívül helyező végzésben meghatározott felhívást a fellebbezésben írtakkal ellentétben az elsőfokú bíróság 20.P.21.450/2018/2. szám alatt teljesítette, a felperes erre a keresetét egyértelműsítő nyilatkozatát elő is terjesztette. Helyesen történt az 1952. évi III. törvény 146/A.§ (1) bekezdésében írt határidő leteltét követően előterjesztett keresetváltoztatás elutasítása és a bizonyítás kereteinek meghatározása is.
- [27] A pernek azonban nem volt tárgya az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdésében írt érvénytelenségi okok vizsgálata, miután a felperes ilyen jellegű érvénytelenségi hivatkozással nem élt. A másodfokú bíróság ezért mellőzi az elsőfokú bíróság indokolásából az erre vonatkozó megállapításokat. Az 1952. évi III. törvény 247.§ (1) bekezdésében írt tilalom folytán nincs arra sem lehetőség, hogy a felperes az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdésében írt egyes tartalmi elemek meglétét, illetve hiányát a másodfokú eljárásban tegye a per tárgyává. A fogyasztói, lakossági kölcsönszerződés kellékeinek vizsgálata így kívül esett a szabályszerűen előterjeszthető fellebbezés keretein, ezért a másodfokú bíróság a fellebbezés erre vonatkozó hivatkozásait figyelmen kívül hagyta.
- [28] Az elsőfokú bíróság az ítéleti tényállást helyesen állapította meg, az abból levont jogi következtetéseivel és érdemi döntésével is egyetértett a másodfokú bíróság.
- [29] Maradéktalanul egyetértett a másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal abban, hogy az árfolyamkockázatot a felperesre telepítő kikötés megfelelt az érthető és világos megfogalmazás követelményének.
- [30] Az árfolyamkockázat a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből adódó, szükségképpen és automatikus következmény, a deviza alapú kölcsönszerződések jellegéből következik [6/2013. számú Polgári jogegységi határozat III/2. a) pontjához tartozó indokolás; EUB C-51/17. számú ítélet]. A Kúria 2/2014. számú Polgári jogegységi határozatának elsőfokú bíróság által is idézett 1. pontja szerint a deviza alapú kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó, az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezései a főszoolgáltatást megállapító szerződési feltételnek minősülnek, ezért tisztességtelenségük csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha a szerződéskötéskor azok tartalma – a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is tekintettel – az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára nem volt érthető.

- [31] Az Európai Unió Bírósága C-51/17. számú ítélete szerint a szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának követelménye magában foglalja, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nem csak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt, esetlegesen jelentős gazdasági következményeit is. A kölcsönfelvevőnek világos tájékoztatást kell kapnia arról, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik ahhoz a devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották. A pénzügyi intézményeknek elegendő tájékoztatást kell nyújtaniuk a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak, és e tájékoztatásnak ki kell terjednie legalább a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészekre gyakorolt hatására. Végül pedig a fogyasztó számára tényleges lehetőséget kell biztosítani az összes szerződéses feltétel megismerésére.
- [32] A perbeli esetben nem vitásan külön kockázatfeltáró nyilatkozat készült, az abban foglaltakat a felperes aláírásával igazoltan tudomásul vette. A kockázatfeltáró nyilatkozat felhívta a figyelmet arra, hogy a forint és a választott idegen deviza átváltási aránya – árfolyam – a napi piaci mozgások hatására változhat, egy esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozás/emelkedés a felperesre nézve előre nem látható, előre ki nem számítható többletköltséget okozhat. Közérthetően megfogalmazott magyarázatot nyújtott arról, hogy e többletköltség az árfolyamváltozás függvényében miként alakulhat. Utalt rá, hogy nem csak az árfolyam, hanem a kamatláb változása is hatással van a törlesztőrészletre, ami többnyire különbözik a forint kamatszintjétől, attól teljesen eltérő tendenciát követhet. Kitért arra, hogy az alperes nem vállal felelősséget a piac kedvezőtlen alakulásáért, a felperesnél bekövetkező többletterhet nem vállalja át. A kölcsönszerződés svájci frank klauzula címet viselő VII. pontja figyelemfelhívó módon hangsúlyozta, hogy a CHF/HUF árfolyama akár nagy mértékben is változhat, és a kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázat keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik. A felperes hivatkozásával ellentétben abból a kikötésből, amely már 5 % árfolyamnövekedés esetén lehetővé teszi pótfedezet bevonásának előírását, nem következik az árfolyamváltozás korlátozottsága, ellenkezőleg, ez a feltétel megerősíti, hogy az árfolyamváltozás az adós terheit növelheti.
- [33] A tájékoztatás a másodfokú bíróság álláspontja szerint is egyértelmű és világos volt, az alaki és tartalmi követelményeknek megfelelt, felhívta a felperes figyelmét az árfolyamváltozás gazdasági következményeire, azok kiszámíthatatlanságára, az árfolyamkockázat korlátozottságát nem állította, és arra nem is utalt. Az árfolyamváltozás lehetséges mértékével kapcsolatosan használt „nagy mértékű” és „jelentős” jelzők az ügyletben rejlő veszélyt nyomatékosították. A tájékoztatás alapján a felperes értékelni tudta az árfolyamváltozásnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is, így a világos és érthető megfogalmazás követelményének a kölcsönszerződés attól függetlenül megfelelt, hogy kifejezetten nem utalt arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa (EUB C-227/18. számú ítélet).
- [34] A felperes semmivel sem támasztotta alá azt a hivatkozását, hogy az alperes jelentős információt elhallgatott, tájékoztatási kötelezettségét emiatt hiányosan, hibásan teljesítette. A deviza alapú hitelezés elterjedéséhez nem az alperes csalárd üzletvitele, hanem elsősorban a makrogazdasági jellemzők vezettek: a kölcsönszerződés megkötésének időszakában az

államháztartási deficit, a növekvő államadósság, és a mindezek következtében lassan csökkenő infláció magas forintkamatokhoz vezetett, ami kiemelte a deviza alapú kölcsönök kamatelőnyét. A világgazdasági válság kialakulását, illetve elmélyülését megelőzően pedig az utóbb bekövetkezett igen jelentős árfolyamemelkedés nem volt előrelátható, még a Magyar Nemzeti Bank 2008. évi pénzügyi stabilitási jelentései sem utaltak ilyen mérvű változásra.

- [35] A felperes által hivatkozott 2004. októberi Budapesti Értéktőzsde havi elemzés (csatolva 20.P.21.450/2018/14/I. szám alatt) bemutatja a devizahitelek kockázatát, valamint az értéktőzsdén elérhető származékos termékek használatát ajánlja a kockázatok csökkentésére. A svájci frank alapú hiteleknel 160 forint/svájci frank árfolyamból és 7% induló ügyleti kamatból kiinduló, kereszttáblázatos kimutatás szerint az előnyök elenyésznek például abban az esetben, amennyiben az árfolyam 20%-kal emelkedik és a kamat 7%-ról 11%-ra nő. A felperes által hangsúlyozottan hivatkozott jelentés így csak annyiban nyújt többletinformációt az alperes által összeállított árfolyamkockázati tájékoztatóhoz képest, hogy számszerűsített példákat is hoz a lehetséges változásokra, egyebekben azonban sem a kockázat jellegét, sem annak súlyát illetően nem tér el a perbeli tájékoztatótól, így nem alkalmas az utóbbi elégtelenségének alátámasztására.
- [36] Az elsőfokú bíróság által tanúként kihallgatott banki ügyintézők, Tanú2 és Tanú1 vallomása (20.P.21.450/2018/12. számú tárgyalási jegyzőkönyv) alapján az írásba foglalt tájékoztatásban foglaltakat lerontó, azzal ellentétes információközlés nem volt megállapítható. Olyan kötelezettsége pedig nem volt az alperesnek, hogy a minden szempontból megfelelő írásbeli tájékoztatásban foglaltakat szóban is megismételje. Arra vonatkozóan ugyancsak nem merült fel adat, hogy a felperesnek bármilyen, az alperesnek felróható okból ne állt volna elegendő idő rendelkezésére a kockázattal való nyilatkozatban foglaltak értékelésére, szerződési akaratának megfontolására.
- [37] Mindebből az következik, hogy a keresettel támadott, a főszolgáltatást megállapító szerződéses kikötés nem tisztességtelen, a szerződés érvénytelensége nem állapítható meg.
- [38] Az elsőfokú bíróság által a jóerkölsbe ütközéssel összefüggésben, illetve az uzsorára vonatkozóan kifejtettekkel a másodfokú bíróság ugyancsak egyetértett, azokat megismételni nem kívánja. A felperes által nyomatékosan hivatkozott megtévesztés nem a jóerkölsbe ütközést, mint semmisségi okot valószínűsíthet meg, hanem akarathiba, mely az 1959. évi IV. törvény 210.§ (4) bekezdése értelmében megtámadási ok. A 236.§ (1) bekezdése szerint a megtámadást egy éven belül írásban kell a másik féllel közölni, majd a közlés eredménytelensége esetében haladéktalanul a bíróság előtt érvényesíteni. Ez a határidő az utóbbi szakasz (2) bekezdése értelmében a felismeréskor kezdődik, aminek a felperes hivatkozásai alapján legkésőbb 2011. évben be kellett következnie. A rendelkezésre álló adatok szerint 2012. évben a felperes az alpereshez megtámadást tartalmazó egyoldalú jognyilatkozatot nem címzett. Így a jelen perben foganatosított megtámadás elkésztett, amit a bíróságnak az alperes ezirányú kérelme alapján figyelembe kellett vennie az 1959. évi törvény 236.§ (3) bekezdése folytán alkalmazandó 204.§ (3) bekezdésére tekintettel.
- [39] A felperes személyiségi jogvédelmi igényével összefüggésben előrebocsátja a másodfokú bíróság, hogy annak elbírálásánál az 1959. évi IV. törvény rendelkezései voltak irányadóak. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (Ptk.) 8.§ (1) bekezdése szerint a Ptk. személyiségi jogok megsértésének szankcióira vonatkozó rendelkezéseit a hatálybalépését követően történt jogsértésekre kell alkalmazni. Ugyanennek a szakasznak a (2) bekezdése alapján a Ptk. hatálybalépése előtt megsértett személyhez fűződő jogok alapján érvényesíthető polgári jogi igényekre a jogsértés idején hatályos jogszabályi rendelkezéseket kell alkalmazni. A Ptk. hatálybalépése előtt megkezdődött, folyamatosan tanúsított jogsértő magatartásra – ideértve a mulasztást is – akkor is a Ptk.

hatálybalépése előtt hatályos jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni, ha a jogsértő magatartás befejezése a Ptk. hatálybalépése utáni időpontra esik. Ilyen módon a Ptk.-ban bevezetett sérelemdíjra a felperes eleve nem tarthat igényt, helyesen járt el azonban az elsőfokú bíróság, amikor a felperes igényét ettől függetlenül is érdemben vizsgálta. Így tett a másodfokú bíróság is, melynek során az elsőfokú bírósággal azonos végkövetkeztetésre jutott.

- [40] Az alperes (jogszerű) magatartása és a felperes vagyoni helyzetében bekövetkezett hátrányos változás között nincs releváns okozati összefüggés. A rendelkezésre álló adatok szerint a felperes azért kötött deviza alapú kölcsönszerződést, mert az akkor rendelkezésre álló információk alapján ez kedvezőnek tűnt számára, és bízott az árfolyam stabilitásában. Nem az alperes magatartására vagy mulasztására vezethető vissza, hogy a kölcsönszerződés utóbb kedvezőtlennek bizonyult számára, és kilátástalan anyagi helyzetbe került.
- [41] A felperes álláspontjával szemben a DH1 törvény alapján a DH2 törvényben előírt elszámolás elvégzése nem támasztja alá sem azt, hogy az alperes károkozó magatartást tanúsított, sem pedig azt, hogy kártérítési felelősségét elismerte volna. A felperes egyrészt nem állította, hogy az árfolyamrés alkalmazása, vagy az egyoldalú hiteldíjmódosítás miatti törlesztőrészet-emelkedés folytán álltak be a teljesítési nehézségei (azt maga is az árfolyamemelkedésre vezette vissza, ami a növekményt túlnyomó részben okozta), másrészt az elszámolás megtörténtével a felperes olyan helyzetbe került, mintha a szerződést e tisztességtelen feltételek nélkül kötötték volna meg, az abból eredő joghátrányt a jogalkotó a DH törvényekkel felszámolta.
- [42] Egyetértett a másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal abban a kérdésben is, hogy az anyagi nehézségekben gyökerező, a személyes és szociális kapcsolatokra is kivetülő életminőségromlás rendkívül nagy terhet jelenthet ugyan, de önmagában személyiségi jogsérelmet nem keletkeztet, személyiségi jogvédelem iránti igényt nem alapoz meg. Személyiségi jogot sértő magatartás, személyiségi jogsérelem, illetve a kettő közötti okozati összefüggés hiányában a felperes személyiségi jogvédelmi igénye alaptalan volt, ennek folytán nem értelmezhető a felperes elsőfokú bíróság által figyelembe vett jogsértéshez való hozzájárulása; az csak akkor lenne releváns, ha a beleegyezés figyelmen kívül hagyásával a jogsértés, jogsérelem megállapítható lenne. Az erre vonatkozó jogi indokolást ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletből mellőzi.
- [43] A jogalap hiányában a bizonyítás értelemszerűen nem terjedhetett kiösszegezési kérdésekre, a felperes sérelmeire, így helytállóan járt el az elsőfokú bíróság, hogy ilyen irányú bizonyítást nem folytatott le, különösen, mivel a felperesi jogi képviselő a tárgyalás berekesztését megelőzően úgy nyilatkozott, hogy nincs további bizonyítási indítványa (20.P.21.450/2018/19. számú jegyzőkönyv).
- [44] A felperes számviteli előírásokra hivatkozással kívánta alátámasztani, hogy az alperes vele szemben jogsértően járt el. A számviteli szabályozásnak azonban az a célja, hogy megbízható és valós összképet biztosító tájékoztatást nyújtson a számviteli törvény hatálya alá tartozók jövedelemtermelő képességéről, vagyonáról, vagyonának alakulásáról, pénzügyi helyzetéről és jövőbeli terveiről (számviteli törvény preambulum). A felperes kölcsönszerződésből eredő jogaira és kötelezettségeire, a kötelmi jogviszonyra tehát semmilyen kihatása nincs, hogy az alperes a számviteli kötelezettségeit miként teljesíti, így annak a perbeli jogvitában jelentősége egyáltalán nem volt.
- [45] Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét az 1952. évi III. törvény 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.
- [46] A felperes fellebbezése nem vezetett sikerre, ezért az 1952. évi III. törvény 78.§ (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes másodfokú eljárásban felmerült költségét,

amelyet a másodfokú bíróság a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése, 4/A.§ alapján, a 3.§ (6) bekezdés szerint, a kifejtett jogi képviselői tevékenységgel arányosan mérsékelt összegben határozott meg. A feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése és az 1952. évi III. törvény 78.§ (1) bekezdése alapján a felperes viseli.

- [47] A másodfokú bíróság a fellebbezést a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet (Veir.) 29.§ (2) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el, mivel a felek az 5. sorszámú tájékoztató végzés átvételétől számított tizenöt napon belül a Veir. 21.§ (3) – (4) bekezdése szerinti eljárás iránti közös kérelmet nem nyújtottak be.

Pécs, 2020. május 25.

Dr. Kutasi Tünde s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bír, Dr. Vogyicska Petra s.k. bírő